

ОДИТЕН ДОКЛАД НА СМЕТНАТА ПАЛАТА № 0400104224

за извършен финансов одит на консолидирания годишен финансов отчет на
Националната здравноосигурителна каса за 2023 г.

София, 2024 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Списък на съкращенията	3
Част I. Докладване относно одита на консолидирания финансов отчет	4
Мнение	4
База за изразяване на мнение	4
Обръщане на внимание.....	4
Правно основание за извършване на одита	6
Отговорности на ръководството за консолидирания финансов отчет.....	7
Отговорности на Сметната палата за одита на консолидирания финансов отчет.....	7
Част II. Докладване във връзка с други закони и други отговорности – констатации при одита на консолидирания финансов отчет	8
Некоригирани неправилни отчитания	9
Случаи на несъобразяване със законите и другите нормативни разпоредби	9
Коригирани неправилни отчитания	9
Съществени недостатъци на вътрешния контрол.....	9
Приложение № 1 Опис на одитните доказателства	10

Списък на съкращенията

ГФО	Годишен финансов отчет
ЗЗО	Закон за здравното осигуряване
МСВОИ	Международни стандарти на върховните одитни институции
МФ	Министерство на финансите
НЗОК	Националната здравноосигурителна каса
РЗОК	Районна здравноосигурителна каса
СБО	Сметкоплан на бюджетните организации
ЦУ	Централно управление

ДО
Г-ЖА РАЯ НАЗАРЯН
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
50-О НАРОДНО СЪБРАНИЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДО
ПРОФ. МОМЧИЛ МАВРОВ
ВР.И.Д. УПРАВИТЕЛ НА
НАЦИОНАЛНАТА
ЗДРАВНООСИГУРИТЕЛНА КАСА

Част I. Докладване относно одита на консолидирания финансов отчет

Мнение

Сметната палата извърши финансов одит на консолидирания годишен финансов отчет на Националната здравноосигурителна каса, състоящ се от консолидиран баланс към 31 декември 2023 г., консолидиран отчет за приходите и разходите, консолидиран отчет за касовото изпълнение на бюджета, сметките за средствата от Европейския съюз и сметките за чужди средства за годината, завършваща на тази дата, както и приложение към консолидирания финансов отчет, включително пояснения за прилаганата счетоводна политика.

Сметната палата изразява мнение, че приложеният консолидиран годишен финансов отчет дава вярна и честна представа за консолидираното финансово състояние на Националната здравноосигурителна каса към 31 декември 2023 г. и за нейните консолидирани финансови резултати от дейността и консолидираните ѝ парични потоци за годината, завършваща на тази дата, в съответствие с приложимата обща рамка за финансово отчитане в публичния сектор, която се състои от стандартите, указанията и сметкоплана по чл. 164, ал. 1 и 3 от Закона за публичните финанси.

База за изразяване на мнение

Сметната палата извърши одита в съответствие със Закона за Сметната палата и МСВОИ (1003-1810). Отговорностите на Сметната палата съгласно МСВОИ (1003-1810) са описани допълнително в раздела *Отговорности на Сметната палата за одита на консолидирания финансов отчет* от настоящия доклад. Сметната палата е независима от Националната здравноосигурителна каса в съответствие с *Етичния кодекс на Сметната палата*, като тя изпълни и своите други етични отговорности в съответствие с този кодекс. Сметната палата счита, че получените одитни доказателства са достатъчни и уместни, за да осигурят база за изразяване на мнение.

Обръщане на внимание

Без да квалифицира своето мнение, Сметната палата обръща внимание на следните обстоятелства, подходящо оповестени в Приложението към консолидирания

годишен финансов отчет (ГФО) на Националната здравноосигурителна каса (НЗОК), които имат значение за правилното разбиране на отчета.¹

1. Съгласно указания на т. 18.1. от писмо ДДС № 20 от 2004 г. на Министерството на финансите (МФ) приходите от осигурителни вноски се отчитат на касова основа, модифицирана с ефекта от начислените вземания по начети.

Приходите от здравноосигурителни вноски, намерили отражение в ГФО на НЗОК към 31.12.2023 г. са отчетени на касова основа.

При отчитане на приходите от здравноосигурителни вноски на начислена основа финансовото и имуществено състояние на НЗОК към 31.12.2023 г. би било различно от това, което е представено в този ГФО.

2. В раздел А, т. 2 „Изменение на нетните активи“ и т. VII Нови обстоятелства, т. 1.2. от обяснителната записка е включено пояснение за отрицателния размер на капитала от (-) 414 688 941 лв., както следва:²

„Отрицателният размер на капитала в пасива на баланса към 31.12.2023 година на НЗОК се дължи на:

- съставено счетоводно записване към 31.12.2010 г., в размер на 1 413 282 хил. лева, отразяващо преведената наличност от разплащателна сметка на НЗОК в БНБ към 31.12.2010 г. по сметката на Централния бюджет, съгласно ДДС № 09 от 15.12.2010 г., раздел VIII на МФ, в резултат § 27, ал. 1 от Закона за държавния бюджет на Република България за 2011 година, гласуван от Народното събрание на Република България. Същото оказва влияние в изготвените след 2010 година баланси на НЗОК, включително и този към 31.12.2023 година;

- в отчетеното изменение на нетните активи в годишните финансови отчети на НЗОК през годините, нетните салда на раздел 6 „Сметки за разходи“ са повече от нетните салда на раздел 7 „Сметки за приходи и трансфери“. През 2023 г. нетните салда на раздел 6 „Сметки за разходи“ са по-малко от раздел 7 „Сметки за приходи и трансфери“ с 90 357 408 лв.

3. В раздел Б, т. 1. „Други вземания“ от обяснителната записка е включено пояснение за неуредени към 31.12.2023 г. вземания на НЗОК от чуждестранни институции³, във връзка със заявени искове от НЗОК за възстановяване на извършени разходи по реда на чл. 62 от Регламент (ЕО) №987 от 2009 г., в размер на 19 367 413 лв.⁴

В раздел V. „Просрочени вземания и задължения“, т. 1 „Просрочени вземания на ЦУ на НЗОК към 31.12.2023 г.“ от същото приложение е оповестено, че 15 137 745 лв. от тези вземания са просрочени, като е представена информация за институциите, дата на изпращане на иска и дължимата сума към 31.12.2023 г.

4. В раздел Б. „Пасиви и приходи за бъдещи периоди“ – „Пасив на баланса“, т. 1 „Краткосрочни задължения“ от обяснителната записка е включено пояснение за

¹ ОД № 01

² Извлечение от консолидирания счетоводен баланс на НЗОК към 31.12.2023 г., Приложение № 1 Разшифровка на отчета за приходите и разходите на НЗОК за 2023 г. от Обяснителната записка на НЗОК, приложена към ГФО за 2023 г. и Справка за коригиране на обръщането на вниманието на обстоятелства, подходящо оповестени, в консолидирания ГФО на НЗОК за 2022 г.

³ Органи във връзка, по отношение на обезщетения в натура, съгласно чл. 36 и чл. 63 от Регламент (ЕИО) №1408/71, чл. 35 и чл. 41 от Регламент (ЕО) №883 от 2004 г.

⁴ Отразени по сметка 4857 „Други вземания от други държави (приходо-разходни позиции)“

неуредените към 31.12.2023 г. задължения на НЗОК към чуждестранни институции⁵, във връзка с постъпили искиове от тях за възстановяване на извършени разходи по реда на чл. 62 от Регламент (ЕО) №987 от 2009 г., в размер на 108 993 936 лв.⁶

В т. 1 „Краткосрочни задължения“ от същия раздел от обяснителната записка е включено пояснение за начислени по баланса на НЗОК като коректив задължения към договорни партньори по НРД - физически лица, частни лечебни заведения и аптеки, за извършени здравноосигурителни услуги, доставка на лекарствени средства за домашно лечение и диетични храни за специални медицински цели, медицински изделия и лекарствена терапия при злокачествени заболявания, доставчици на лекарствени средства, на медицински изделия и лечение на лица до 18 годишна възраст, съгласно Наредба №2 от 27.03.2019 г., в размер на 93 438 хил. лв.

Задълженията са фактурирани през 2024 г. и се отнасят за дейност извършена през 2023 година. Част от тези доставчици са лечебни заведения-бюджетни организации.

Общо краткосрочните задължения към 31.12.2023 г. на НЗОК са в размер на 717 406 хил. лв.

В раздел V. „Просрочени вземания и задължения“, т. 2 „Просрочени задължения“ от същото приложение е оповестено, че към 31.12.2023 г. няма такива.⁷

5. През 2021 г. е извършена актуализация на Счетоводната политика на НЗОК, относно разписаните процедури по предоставяне на информация за вземанията и задълженията на НЗОК от/към съответните компетентни институции, по реда на правилата за координация на системите за социална сигурност.

През 2023 година действа актуализираната Счетоводна политика на НЗОК от 2021 г.

6. В Раздел В „Задбалансови активи и пасиви“, т. 2 „Задбалансови пасиви“ са оповестени начислени условни задължения, в размер на 21 066 742 лв., представляващи условни задължения по заведени и неприключени съдебни дела, по които НЗОК е ответник, с изключение на заведените съдебни дела от договорните партньори за отмяна на издадени индивидуални административни актове и наказателни постановления по реда чл. 76а и чл. 76б от ЗЗО, по които НЗОК има условно вземане. При изготвяне на годишния финансов отчет, съгласно Счетоводната политика на НЗОК и Указания № РД-16-2 от 05.01.2024 г., е изисквана информация от юрисконсултите на НЗОК за състоянието на делата, заведени от и срещу НЗОК, като след направен анализ са определени условните задължения на НЗОК, потвърдени по време на финансовия одит на ГФО на НЗОК за 2023 г.⁸

Правно основание за извършване на одита

Сметната палата извърши одита на основание чл. 54 от Закона за Сметната палата, Програмата за одитната дейност на Сметната палата на Република България за 2024 г. и

⁵ Орган за връзка, по отношение на обезщетенията в натура, съгласно Регламент (ЕО) №883 от 2004 г. и Регламент (ЕО) №987 от 2009 г.

⁶ Отразени по сметка 4853 „Други задължения към други държави (приходно-разходни позиции)“

⁷ Обяснителна записка към окончателен ГФО на НЗОК за 2023 г., изготвен след представяне на информацията от МФ за приходите и разчетите за осигурителни вноски на бюджетните организации, включени в схемата на централизираното разплащане на осигурителните вноски към 31.12.2023 г., съдържащи данни за включените в схемата лица по чл.156 от ЗПФ вх. № 04-06-18 от 28.02.2024 г. – стр. 72 – стр. 77 и Справка за коригиране на обръщането на внимание на обстоятелства, подходящо оповестени, в консолидирания ГФО на НЗОК за 2022 г.

⁸ Начислени по сметка 9299 „Други кредитори по условни задължения“ в размер на 21 066 742 хил. лв.

в изпълнение на Заповед № ОД-04-01-042 от 22.04.2024 г. на Тошко Тодоров, заместник-председател на Сметната палата.

Отговорности на ръководството за консолидирания финансов отчет

Ръководството носи отговорност за изготвянето и достоверното представяне на този консолидиран финансов отчет в съответствие с приложимата обща рамка за финансово отчитане в публичния сектор, която се състои от стандартите, указанията и сметкоплана по чл. 164, ал. 1 и 3 от Закона за публичните финанси, и за такава система за вътрешен контрол, каквато ръководството определи, че е необходима, за да даде възможност за изготвянето на консолидирани финансови отчети, които да не съдържат съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка.

При изготвяне на консолидирания финансов отчет ръководството носи отговорност за оценяване способността на бюджетната организация да продължи да функционира като действащо предприятие, оповестявайки, когато това е приложимо, въпроси, свързани с предположението за действащо предприятие и използвайки счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие, освен когато бюджетната организация ще бъде закрыта или нейната дейност ще бъде преустановена.

Отговорности на Сметната палата за одита на консолидирания финансов отчет

Целите на Сметната палата са да получи разумна степен на сигурност относно това дали консолидираният финансов отчет като цяло не съдържа съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка, и да издаде одитен доклад, който да включва одитно мнение. Разумната степен на сигурност е висока степен на сигурност, но не е гаранция, че финансов одит, извършен в съответствие с МСВОИ (1003-1810), винаги ще разкрива съществено неправилно отчитане, когато такова съществува. Неправилните отчитания могат да възникнат в резултат на измама или грешка и се считат за съществени, ако би могло разумно да се очаква, че те, самостоятелно или като съвкупност, ще окажат влияние върху икономическите решения на потребителите, вземани въз основа на този консолидиран финансов отчет.

Като част от финансовия одит в съответствие с МСВОИ (1003-1810), Сметната палата използва професионална преценка и запазва професионален скептицизъм по време на целия одит. Сметната палата също така:

- идентифицира и оценява рисковете от съществени неправилни отчитания в консолидирания финансов отчет, независимо дали дължащи се на измама или грешка, разработва и изпълнява одитни процедури в отговор на тези рискове и получава одитни доказателства, които да са достатъчни и уместни, за да осигурят база за изразяване на одитно мнение. Рискът да не бъде разкрито съществено неправилно отчитане, което е резултат от измама, е по-висок, отколкото риска от съществено неправилно отчитане, което е резултат от грешка, тъй като измамата може да включва тайно споразумяване, фалшифициране, преднамерени пропуски, изявления за въвеждане на одитора в заблуждение, както и пренебрегване или заобикаляне на вътрешния контрол.

- получава разбиране за вътрешния контрол, имащ отношение към одита, за да разработи одитни процедури, които да са подходящи при конкретните обстоятелства, но

не с цел изразяване на мнение относно ефективността на вътрешния контрол на бюджетната организация.

- оценява уместността на използваните счетоводни политики и разумността на счетоводните приблизителни оценки и свързаните с тях оповестявания, направени от ръководството.

- достига до заключение относно уместността на използване от страна на ръководството на счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие и, на базата на получените одитни доказателства, относно това дали е налице съществена несигурност, отнасяща се до събития или условия, които биха могли да породят значителни съмнения относно способността на бюджетната организация да продължи да функционира като действащо предприятие. Ако Сметната палата достигне до заключение, че е налице съществена несигурност, от нея се изисква да привлече внимание в одитния си доклад към свързаните с тази несигурност оповестявания в консолидирания финансов отчет или в случай че тези оповестявания са неадекватни, да изрази модифицирано мнение. Заключениета на Сметната палата се основават на одиторските доказателства, получени до датата на одитния доклад. Бъдещи събития или условия обаче могат да станат причина бюджетната организация да преустанови функционирането си като действащо предприятие.

- оценява цялостното представяне, структура и съдържание на консолидирания финансов отчет, включително оповестяванията, и дали консолидираният финансов отчет представя стоящите в основата операции и събития по начин, който постига вярно и честно представяне.

Сметната палата комуникира с ръководството наред с останалите въпроси, планирания обхват и време на изпълнение на финансовия одит и съществените констатации от одита, включително съществени недостатъци във вътрешния контрол, които са идентифицирани по време на извършвания финансов одит.

Част II. Докладване във връзка с други закони и други отговорности – констатации при одита на консолидирания финансов отчет

В съответствие с чл. 54, ал. 14 от Закона за Сметната палата и МСВОИ 12 *Ползи от работата на върховните одитни институции – насочена към подобряване на живота на гражданите*, Сметната палата, за да отговори на очакванията на обществото и за да засили отчетността, прозрачността и интегритета на бюджетните организации, комуникира в одитния доклад констатираните неправилни отчитания, съществени недостатъци на вътрешния контрол и случаи на несъобразяване със законите и другите нормативни разпоредби, освен когато:

- дадена констатация се отнася за въпрос, който очевидно е без никакви последици за консолидирания финансов отчет;

- закон или нормативна уредба възпрепятства публичното оповестяване на дадена констатация; или

- в изключително редки случаи, Сметната палата реши, че дадена констатация не следва да бъде комуникирана в одитния доклад, тъй като би могло разумно да се очаква, че неблагоприятните последици от това действие биха надвишили ползите от гледна точка на обществен интерес от тази комуникация.

Включените в Част II на настоящия одитен доклад констатации не се отнасят за съществени неправилни отчитания и не описват случаи, в които Сметната палата не е в състояние да получи достатъчни и уместни доказателства, за да достигне до заключение, че консолидирания финансов отчет като цяло не съдържа съществени неправилни отчитания. Поради това не се изисква модификация на одитното мнение.

Некоригирани неправилни отчитания

Не са констатирани неправилни отчитания.

Случаи на несъобразяване със законите и другите нормативни разпоредби

Не са констатирани случаи на несъобразяване със законите и другите нормативни разпоредби.

Коригирани неправилни отчитания

Не са констатирани неправилни отчитания.

Съществени недостатъци на вътрешния контрол

Не са констатирани съществени недостатъци във вътрешния контрол.

В подкрепа на констатациите са събрани един брой одитно доказателство, което заедно с работните документи, отразяващи отделните етапи на одитния процес, се намират в Сметната палата. При необходимост можете да се запознаете с тяхното съдържание на адрес: гр. София, ул. „Екзарх Йосиф“ № 37.

Настоящият одитен доклад е приет на основание чл. 54, ал. 14 от Закона за Сметната палата, с Решение № 245 от 30.07.2024 г. на Сметната палата и е изготвен в два еднообразни екземпляра, един за Националната здравноосигурителна каса и един за Сметната палата.

ЗА ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Горица Грънчарова-Кожарева)
(съгл. Заповед № 154/08.04.2024 г.)

Приложение № 1 Опис на одитните доказателства
В таблицата е представен списък на одитните доказателства, подкрепящи констатациите, комуникирани в одитния доклад.

№	Одитни доказателства	Брой страници
01	Работен документ за извършена проверка относно коригиране на обръщане на внимание на обстоятелства подходящо обяснени в консолидирания годишен финансов отчет (ГФО) на Националната здравноосигурителна каса (НЗОК) за 2022 г. (РД №ГФО 2.16-1-Изпълнение)	32